

Filmlerde Kadın Kostümlerinin Rokoko Dönemine Uygunluğunun İncelenmesi (The Duchess, Farewell My Queen, Love ve Friendship Örnekleri)

Investigation of the Suitability of Women's Costumes to the Rococo Period in Films (Examples of The Duchess, Farewell My Queen, Love and Friendship)

ÖZET

İhtiyaca yönelik başlayan giyim zaman içerisinde çeşitli faktörlerden etkilenecek biçim olarak birbirinden ayrılmış ve topluluklara özgü hale gelmiştir. Kostümler bir dönemin, kültürün parçalarıdır. Geçmiş zaman diliminden günümüze bilgi aktarmaktadırlar. Tarihi bir olay, durum aktarılırken döneme ait kostümlerle desteklenmesi izleyici üzerindeki etkisini arttırabilmektedir. Kostümler seyirciye karakter hakkında önemli ipuçları vermektedir. Makyaj, peruk, maske ve takılar tamamlayıcı parçalardandır. Bir döneme ait kostüm tasarımı yapılırken, yazılı ve görsel kaynaklardan bilgiler toplanmalı, karakterle özdeşleşmelidir. Döneme uygun olmayan kostümler kültürde yozlaşmaya ve gelecek nesillere yanlış bilgi aktarılmasına neden olabilmektedir. Bu makalede kraliyet ailesi ve soylu kadınların Rokoko dönemdeki giyim kuşamları araştırılmıştır. Dönem hakkında yazılı ve görsel kaynaklar taranmıştır. The Duchess filminde Devonshire Dükü ile evli olan Georgiana Cavendish'in , Farewell My Queen filminde Fransa Kraliçesi Marie Antoinette ve okuyucusunu Sidonie'un ve Love and Friendship filminde ise Layd Susan ve Alicia'nın giyim kuşamlarının döneme uygunluğu incelenip yorumlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Rokoko Dönem, Kadın Kostüm, Dönem Filmleri

ABSTRACT

Clothing times, which started for needs, were affected by various factors and separated in form and had sections. Costumes are a period, comprehensive pieces. They convey information from the past time period to the present. A historical event can increase the audience who continue with the costumes of the period while being conveyed. Costumes give the audience important clues about the character. Make-up, wigs, masks and jewelry are complementary parts. While designing a costume for a period, it should be identified with the character, consisting of written and visual information. Costumes that are not suitable for the period may cause cultural degeneration and misinformation to future generations. The clothing of these family families and noble women in the rococo period has been researched. Written and visual sources about the period were scanned. The story of Georgiana Cavendish, who is married to the Duke of Devonshire, the Duchess house, the French Queen Marie Antoinette, where Ferawell My Queen lives, and the story of Sidonie, the reader, and Love and Friendship, are analyzed and interpreted from the clothing period of Layd Susan and Alicia.

Keywords: Rococo Period, Women's Costumes, Period Film

GİRİŞ

İhtiyaca yönelik başlayan giyim insanlık tarihi boyunca değişime uğramıştır. İlk çağlarda insanlar doğadan korunmak için örtünmüşlerdir. Zaman içerisinde mimari, siyaset, din, savaş, hastalıklar, ekonomik ve sosyokültürel faktörler giyime yön vermiştir. Farklı olmak için giyinmek moda kavramını oluşturmuştur. Fransızca da kostümün kelime anlamı bir topluluğa özgü giyim tarzıdır. Kostüm görsel sanatlarda kullanılan giysilerin genel adıdır ve karakterin yaşadığı dönemi yansıtmaktadır (Tekin,2007).

Dönem filmleri, geçmiş bir zaman diliminde geçen olayları, durumları dönemin şartlarını yansıtacak şekilde anlatmayı amaçlamaktadır (Öztaş, 2007, s.41). Dönem filmlerinde olayların ve kişiliklerin geçmiş zaman diliminden olması belgesel niteliği kazandırabilecekken sinema sektörünün işleyiş biçimi kaynaklı tarihi filmler bu özelliğini yitirmiştir (Özön, 2008, s. 206-208). Dönem filmleri ile ilgili diğer tanım ise hayal ürünü senaryo ve kişiliklerin yer aldığı ya da tarihi kişilik veya olayların, belirli oranda değişiklik yapılarak dönemin şartlarını yansıtacak şekilde aktaran filmlerdir (Muratalan, 2011, s.64).

Elif Poyraz¹
Nursen Geyik Değerli²

How to Cite This Article

Poyraz, E. & Geyik Değerli, N. (2023). Filmlerde Kadın Kostümlerinin Rokoko Dönemine Uygunluğunun İncelenmesi (The Duchess, Farewell My Queen, Love ve Friendship Örnekleri)" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:107; pp:4920-4951. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sssj.67509>

Arrival: 02 December 2022
Published: 31 January 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi., Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, İstanbul, Türkiye

² Dr. Öğr. Üyesi., Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, İstanbul, Türkiye

Mekân, dekor ve çevre gibi unsurların tasarımından ve hazırlanmasından sanat yönetmeni sorumludur. Bu unsurların arasında kostüm, saç ve makyaj da yer almaktadır. Dönemi yansıtacak kıyafetleri kostüm tasarımcısı hazırlarken, saç kuaförler, makyajı makyözler yapmaktadır (Özön, 1985, s. 51).

Kostüm tasarım sürecinde dönemi araştırmak, gözlemek, incelemek ve tasarım yapmak için uzun zaman gerekmektedir. Karakteri en iyi şekilde yansıtacak kostümü tasarlamak kostüm tasarımcısının temel görevidir. Kostümler ayrıntılara dikkat edilerek hazırlanmalıdır (Koç, Koca, Kaya, 2011, s.54-57). Kostüm tasarlanırken, yaş, statü, bulunduğu zaman ve mekân, psikolojik duruma dikkat edilerek yapılmalıdır (Anderson,1999, s.25). Filmin dönemi baz alınarak görsel ve yazılı kaynaklar araştırılmalıdır. Dönemin, ülkenin ekonomik-siyasal durumu, mimarisi, müzik, resim ve heykelleri incelenerek başlanılmalıdır. Dönemde kullanılan renkler, desenler, giyim stilleri, süslemeler, aksesuarlar tespit edilip arşivlenerek, karakterin özelliklerini ön plana çıkaracak kostümler hazırlanılmalıdır. Kostüm tasarımcısının temel dikiş tekniklerini bilmesi, deneyime sahip olması tasarlanmış kostümelerde değişiklik istenildiği durumlarda önem taşımaktadır. Tasarımcılar kalıp, kumaş, aksesuar ve süslemelerin dönemdekine benzerini temin etmekte sorun yaşadıklarında kostüm süreci uzarken, tasarım kalitesinde etkilemektedir. Güçlü senaryoda döneme uyumsuz kostüm rolün etkisini azaltabilirken, zayıf senaryoda uyumlu kostüm etkiyi artırabilmektedir (Koç, Koca, Kaya, 2011, s.54-57).

Kostümler sinema sektöründe oyuncular kadar izleyiciler içinde önemlidir. Oyuncuların performansını etkilerken izleyicinin de karakteri anlamasına yardımcı olmaktadır.

Araştırmanın amacı

Bu makalede Rokoko dönemde kadın giyim kuşamı araştırılmıştır. Döneme ait üç tane film seçilerek kadın kostümleri incelenmiştir. Araştırmanın amacı Rokoko dönemi kadın kostümleri hakkında bilgi vermek, filmlerdeki kadın kostümlerin döneme uygunluğunu incelemek ve kostüm tasarımcılarında farkındalık oluşturmaktır.

Araştırmanın önemi

Filmin dönemine ait kostümlerin tasarlanması aşamasında görsel veya izlenme kaygısıyla döneme uygun olmayan kostümler tasarlanması izleyici dönem konusunda yanlış bilgilendirirken, kültürel yozlaşmaya da sebep olabilmektedir. Bu yozlaşmanın önüne geçebilmek ve izleyiciyi doğru bilgilendirmek önem taşımaktadır.

Araştırmanın yöntemi

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Konu ile ilgili tez, makaleler, yazılı ve görsel diğer kaynaklardan taramalar yapılmıştır. Döneme ait tablolar incelenmiştir. Dönem ile ilgili filmlerden görseller elde edilmiştir.

ROKOKO DÖNEM

Rokoko, ilerleyen dönemlerde aşırılığı ve anlamsızlığı ima eden terim olarak görülmüştür. Fakat Fransız kültürünün simgesi olan bir akımdır (Akiko,2002, s.26). 1715 ve 1793 yılları arasındaki dönemdir. Rokoko terimi Fransızca “rocaille” kelimesinden türetilmiştir. Rocaille kayalık, bahçe anlamına gelmektedir (Dereboy, 2012, s.125). Rokokonun ortaya çıkmasındaki alt sebep Fransa Kralı XV. Louis’in dönemde yaşanan siyasal gelişmeler sonucunda kendini ifade etmek istemesinden kaynaklanmaktadır (Yarman, 2013, s.2). Rokoko terimi ilk defa Rönesans dönemi sonlarında bahçe düzenlemesi, yol kaplamalarında kullanılırken ilerleyen zamanda biblolar, heykellerde kullanılmaya başlanmıştır. Doğaya ait olan formların stilizasyonuna verilen isimdir. Deniz kabuğu, mercan, tüy, çakıl taşı stilizasyonda kullanılmıştır. Motiflerin arasına “s” ve “c” kıvrımları yerleştirilmiştir. Fransız sanatçılar Rokokoyu iç dekorasyon alanında kullanmışlardır (Aksu, 2008, s.159-160) “S” ve “c” kıvrımlar bir ritim oluşturacak şekilde deforme edilmiştir (Halıcı, Yurttaş, 2022, s.20). Dekorasyonda etkisini gösteren Rokoko akımı, modada da etkisini göstermiştir. Barok dönemden etkilenecek doğan Fransız Rokoko yeni bir moda tarzıdır (Dereboy,2004, s.82). 17. yüzyıl giyim kuşamının en yüksek noktaya ulaştığı dönemdir. 16.yüzyılın sert, ağır görünümü bırakılmıştır. Versailles Saray’ında neşeli hava hâkim olmuştur (Dereboy, 2012, s.125). Elbise kısalarak ceket-elbise olmuştur. Fransa moda alanında liderliği ele almış ve tüm Avrupa’yı etkilemiştir (Köhler,1928). İpek, goblen, dantel gibi lüks kumaşların çekiciliğinin farkında olan Fransa’nın maliye bakanı Jean Baptiste Fransa’nın üretimde tekel olması ve tüketimde de merkez haline gelmesini istemiştir. Fransız Sarayı herkese açılmıştır. Halk uygun şekilde giyinmek şartı ile düğün, tören gibi etkinliklere katılabilmektedir. Modaya uygun giyinmenin bedeli ise küçük şato fiyatı kadardır (Fogg, 2014, s.86-87).

Moda dergilerinin yayınlanması ile moda hızlı yayılmış fakat çok hızlıda değişikliğe uğramıştır. Tasarımlar ihtiyaca yönelik olmaktan çıkmıştır. Trendlere göre ilerlenmiştir. Kadınlar için 18. Yüzyılda tasarımlar kullanışsız hareket etmeyi zorlaştıracak hatta günlük aktiviteleri yapamayacak şekle gelmiştir (Rooney, 2005, s.5). Fransız İhtilali ile kadınlarda hareketlenme başlamıştır ((Dereboy,2004, s.82). 18. Yüzyılda ilk yarısında modaya yön veren

iki isim vardır. Birinci isim XVI. Louis'in eşi Marie Antoinette, diğeri ise Madame Pompadour' dur. 1700'lerin ikinci yarısında ise İngiliz tarzı etkisini göstermeye başlamıştır.

Arkeoloji biliminin doğması ile yapılan kazılar geçmiş dönem kültürünün yeniden canlanmasına sebep olmuştur. Bu canlanma modayı da etkilemiştir (Dereboy, 2004, s.82).1712'li yıllarda kronometre, paratoner, buhar motoru ve piyano icat edilmiştir. 1761'de Pasifik Adaları keşfedilmiştir.1775 yılında ise fotokopi makinası, mürekkep çeşitleri, silgi, tutkal, 1793'lü yıllarda iplik eğirme makinası, çengelli iğne icat edilmiştir. İhtilal yaklaşırken Marie Antoinette saç, makyaj ve kostümlerde sadeleşmeyi başlatmıştır. Fransız İhtilali ile Marie Antoinette ve XVI. Louis idam edilmiştir. Krallık sistemi yerini cumhuriyet sistemine bırakmıştır. Moda Fransız İhtilali'nden sonra kısa süreli duraklama yaşamıştır (Dereboy, 2012, s.125-132).

Rokoko Dönemde Kumaşlar, Desenler ve Renkler

Şekil 1: El Boyaması Çin İpeği Örnekleri, Pembe Tafta ve Brokar
Kaynak: (Martin,1998, s.26-46)

Muslin, ipek, ipek tafta, yün , dantel , pamuk, kadife ve brokar gibi kumaşlar kullanılmıştır. Kışın ağırlıklı olarak kadife, yazın ise tafta tercih edilmiştir. Kostümleri süslemek için kullanılan çiçek, dantel gibi malzemeler İtalya' da üretilmektedir (Dereboy, 2004, s.89).

Lyons'ta Fransız hükümetinin desteği ile ipek kumaş üretimi gelişmiştir (Akiko, 2002, s.59). Fransa'da çok ince ve kaliteli müslin üretilmektedir. Boyama sanatı çağın en büyük kimyagerleri sayesinde gelişmiştir (Challermel, Hoey, Lillie, 2016, s.177). Hindistan'ın pamuklu kumaşı Furies, çiçek desenleri ile bezenerek en çok kullanılan kumaşlardan olmuştur (Dereboy, 2004, s.86).

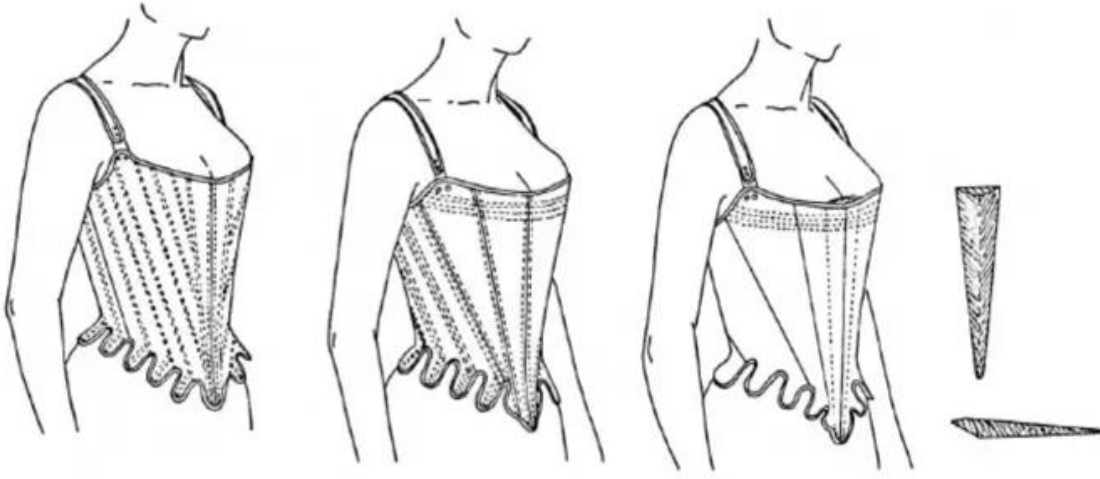
Rokoko dönemde narin çiçekler ve yaprak desenleri kullanılmıştır (Rooney, 2005, s.13). Ayrıca desenler mimari figürlerden ve mitolojiden etkilenmiştir. Uzak doğu ile ticari ilişkilerin başlaması Çin desenlerine ilgi duyulmasını sağlamıştır. Şakayık deseni dönemde sıkça kullanılmaktadır. Tavus kuşu tüyleri, av köpekleri ve güneş ve pagoda, "S" ve "C" kıvrımları, yılankavi, çiçek demetleri kullanılan diğer desenler arasındadır. (Fogg, 2014, s.97-107).

1704 yılında yapılan bilimsel çalışmalarla tüm renklerin kırmızı, mavi ve sarının birleşiminden oluştuğu ortaya çıkmıştır. Mineral bitkilerden ve likenlerden kimyasal boyalar elde edilmiştir. 18. yüzyılın sonuna doğru birçok renk elde edilmiştir. 1774 yılında ise klorla ağartmayı keşfetmişlerdir. 1786 yılında bunu ticarete dökmüşlerdir (Rooney, 2005, s.11).

Rokoko dönem yumuşak ve pastel tonlar tercih edilmektedir (Fogg, 2014, s.107). Beyaz, açık pembe, açık mavi, soft turkuaz, gümüş grisi, leylak, soluk, çim, olive yeşili, erguvan mor, fuşya, lila, somon, yavru ağı ve kayısı gibi renkler kullanılmıştır. Saray davetlerinde ise kırmızı, portakal, hardal, lacivert, saks ve siyah renkler kullanılmıştır (Dereboy, 2012, s.133-134).

Rokoko Dönem Kadın Giyim Özellikleri

Avrupa ve Amerika'da kadın için iç giyim önemli bir yer tutmuştur. Pamuk, patiska ve kenevirden yapılmaktadır. Geniş yere kadar uzanan, kare veya yuvarlak yakalı parçalardır. Gündüz giyildiği gibi gece yatarken de giyilmektedir. Önceki dönemlerde iç gömleğin kolları elbisenden gözükür halde iken 1700'lü yıllarda direkt elbiseye dikilmiştir. 1830 yılından önce kadınlar külotu çok fazla kullanmamaktadır. Külot, arkadan bağcık kullanılarak bağlanmaktadır. Bazı kadınlar ise ten rengi külot kullanmışlardır (Rooney, 2005, s.50-51).

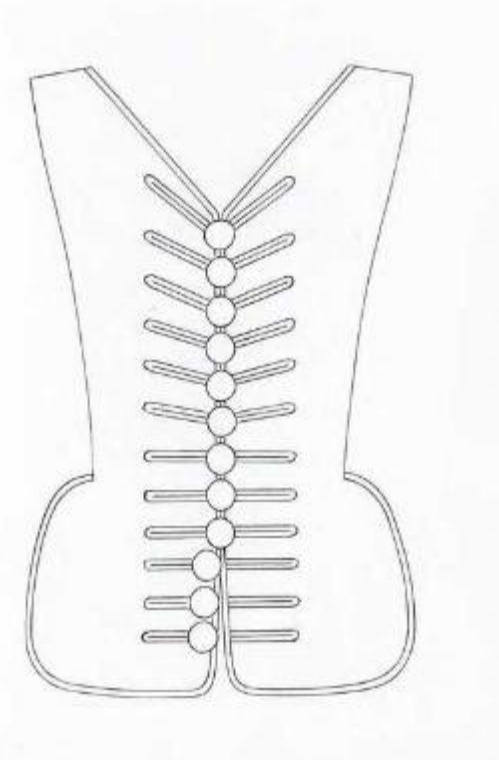

Şekil 2:18. Yüzyıl Boyunca Korsedeki Değişim

Kaynak: Hunnisset, 1986, s.134

İngiliz korsesinin benimsenmesi ile önden bağlanan korseler arkadan bağlamaya başlamışlardır. Fransız korselerinin aksine İngiliz korsesi 1 cm'lik balina kemikleri ile yapılmaktadır. Fransız korsesinin ön kısmına kokulu otlar koyabilmek için küçük cep yapılmıştır (Köhler,1928, s.467). Saten, ipek ve brokardan yapılmıştır (Dereboy,2012, s.132). Fransız İhtilali ile korseler daha rahat hale gelmiştir (Dereboy,2004, s.85). Göğüs şeklini vurgulamak için korsenin ön orta kısma üçgen şekilde ahşap parça yerleştirilmiştir. (Hunnisset,1986 ,s.134).

Midelik 18. yüzyılda kadın giyiminin vazgeçilmezi olmuştur. Balina kemikleri ve kolalanarak sertleştirilmiştir. Elbiselerin ön açık kalan kısımlar bu parçalar ile kapatılmaktadır (Moda Geçmişten Günümüze, 2013, s.139).

Şekil 3: Düğmeli Midelik 1760-1780

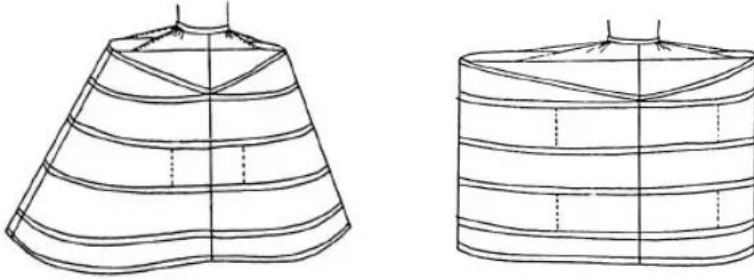
Kaynak: Hart, North,1998, s.202

Midelik, 1780 yıllarına gelindiğinde önden düğmeli yapılmıştır. Yeleğe benzer şekilde durmaktadır. Erkek giyimindeki yeleğin havası vermektedir (Hunnisset,1986, s.155).

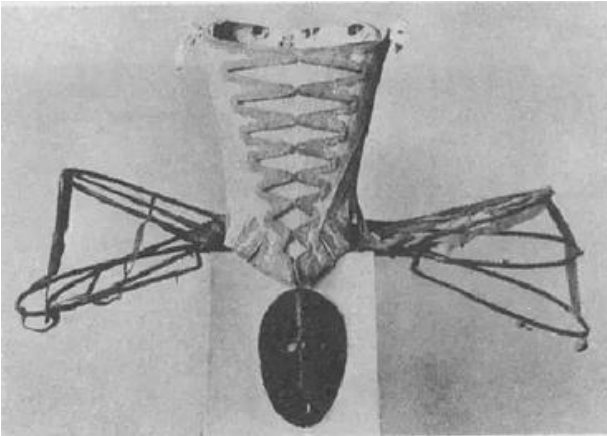
Şekil 4: 18. Yüzyıla Ait Midelik Örneği

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/659566307945724106/>

Şekil 5: Çemberli İç Etek Örnekleri

Kaynak: Hunnisset, 1986, s.142

Şekil 6: 18. Yüzyıl Çemberli İç Etek-Paniers

Kaynak: Köhler, 1928, s.462

XIV. Louis zamanında çemberli iç eteğin çevresi genişlemeye başlamıştır. En küçük çemberin çevresi 5 veya 6 metreyi bulmaktadır. La culbute, le bout-en train ve le tatez gibi çeşitleri vardır. İç eteğin genişlemesi ile kadınlar üç dört kişilik yer kaplamaya başlamışlardır (Köhler, 1928, s.462). Kapıdan geçmek için kadınlar yan dönme zorunda kalmıştır (Rooney, 2005, s.6). Marie Antoinette çemberli iç eteğin şeklini değiştirerek ön ve arkayı tamamen düz, yanları geniş şekilde kullanmıştır. Elbiselerin içlerine giyilen yanlara doğru geniş metalik çemberler rokoko dönemde belirleyici özelliklerinden biri olmuştur. Çemberli iç eteğin bu şekline paniers adı verilmiştir (Dereboy, 2004, s.83). 1875 yılında modası geçmiş sadece törenlerde giyilmeye başlanmıştır. 1780 yılında çemberli iç etek kullanımı bırakılmıştır. Çemberli iç eteklerin yerini yastıklar almıştır. 1700'lerin başında beyaz renkli ipek

çoraplar kullanılmaktadır (Köhler,1928, s.482-501). İlerleyen dönemde pembe, sarı, leylak renkleri ipek çoraplarda kullanılmıştır (Rooney, 2005, s.53).

Şekil 7: Bom Roll- Yastık Örneği

Kaynak: <https://fashionhistory.fitnyc.edu/bum-roll/>

Bol roll- yastık, keten kanvastan veya daha kalın patiskadan yapıp içi ise yün veya pamuk ile doldurulmuştur. Pamuk veya ketenden yapılan bantlarla dikilmiştir (Mikhalia, Davies, 2006, s.122).

Şekil 8: 1745 Elbise Örneği

Kaynak: Cassin-Scott- 1986, s.66

Rokoko dönemde kadın giysilerine değişik isimler verilmektedir. Polonya, Fransız, İngiliz ve Levi biçimi olarak elbiseler özelliklerine göre isimlendirilmiştir. Mantua, Rokoko dönemin başında kullanılan günlük, rahat kadın elbisesidir (Dereboy, 2004, s.82-84). Mantua, 17. yüzyıldan kalmıştır ve 1730'lu yıllara kadar giyilmiştir (Leventon, 2008, s.166).

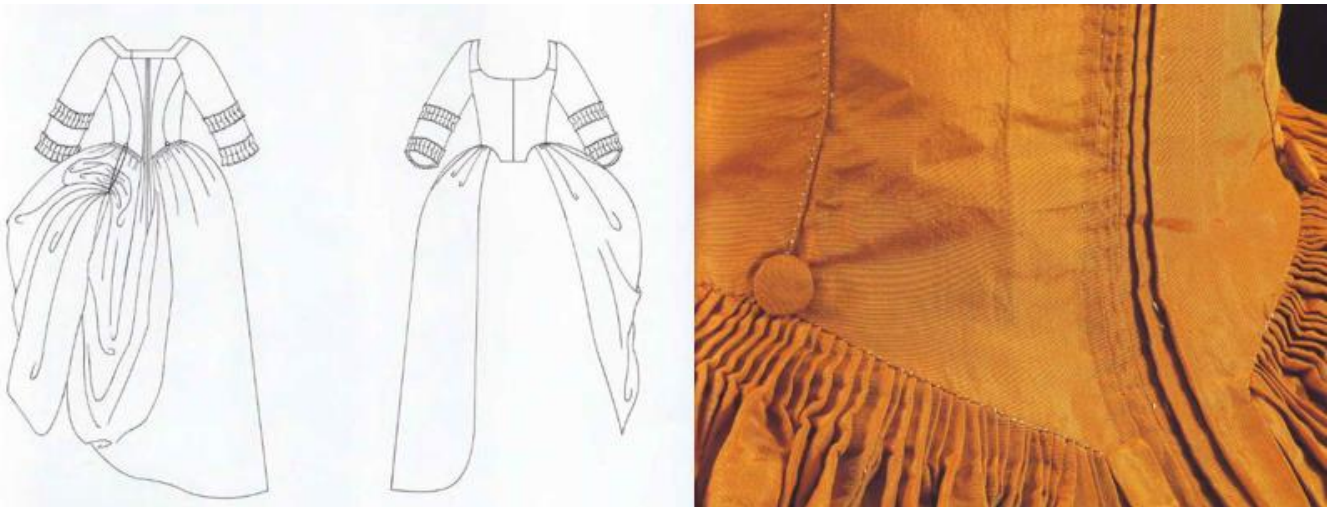

Şekil 9: Robe a la Francaise 1770-1780 ve Robe a l'anglaise

Kaynak: Martin, 1998, s.20

Sack veya Robe a la Francaise, Robe a l'anglaise dönemdeki elbise çeşitlerindendir. Robe a la Francaise adlı elbisenin sırtında yere kadar uzanan parça bulunmaktadır (Hunniset, 1986, s.153-154.). Robe a la Francaise, 1705 yılında ortaya çıkmış volanlı, günlük elbisedir. Barok dönemde kullanılan sabahlıktan yola çıkılarak tasarlanmıştır. Arka omuzdan yakaya iliştirilmiş pilili pelerin ve dirseğe kadar dar düz şekilde inen, dirsekte genişleyen ve geri katlanan raket kollardan oluşmaktadır (Fogg, 2014, s.97). 1780 yılına kadar popüleritesini korumuştur (Rooney, 2005, s.5).

Robe a l'anglaise adlı elbise modelinde ise arkada parça bulunmamaktadır (Hunniset,1986, s.153-154). Robe a l'anglaise model elbisenin dikişlerinde balina kemikleri bulunmaktadır. Çemberli iç etek ile değil küçük yastıklarla kullanılmaktadır (Rooney, 2005, s.10). Rokoko dönemde elbiselerin süslemeleri, yapımından daha pahalıya mal olmaktadır (Contini, 1965, s.194).

Şekil 10: Poloanise Örneği-1774

Kaynak: Hart, North,1998, s.39

Rokoko dönemin sonlarına doğru drape kullanımı en temel özelliklerdendir (Fogg, 2014, s.109). 1770 yılında Marie Antoinette 'in giydiği kıyafet Roba Al'a Polonaise kısa sürede popüler olmuştur. Kıvrımlar oluşturmak için etek bele doğru ipe büzülmüştür. Eteği büzmek için üç bağcık kullanılmaktadır (Contini, 1965, s.194). İpek bağcıklar ve düğmelerle bele tutturulmaktadır (Fogg, 2014, s.109). 1780 yılından sonra tek klapalı, çift katlı, bebe drapeli büyük yakalar kullanılmıştır (Dereboy,2012, s.133). Kollara dantelden, muslinden yapılan tek katmanlı ya da en fazla beş katmanlı manşetler takmışlardır. Dönemde danteller pahalı olduğu tek bir iç gömleğe dikmek yerine kollarına ayrıca takılmıştır (bloshka.info.2022).

Şekil 11: Dönemde Kullanılan Dantel Manşetler

Kaynak: <http://bloshka.info/2021/06/06/engageantes/>

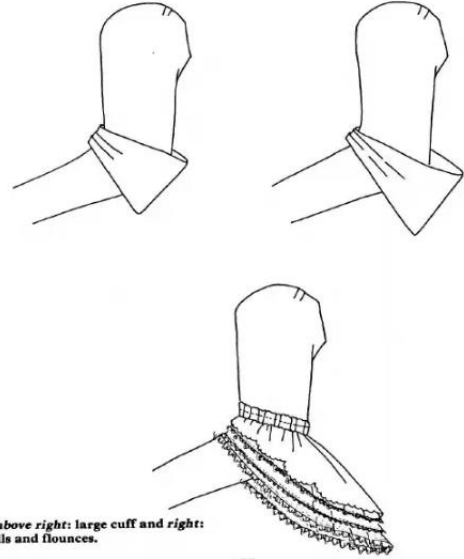

Şekil 12: Ceket (redingot) Örnekleri (Fransa 1790) ve Caracos Örneği

Kaynak: Köhler,1928, s.507 ve Akiko, 2002, s.114-120

Caracos adı verilen ceket benzeri giysiler giyilmiştir. Ön parça bağcıklı olduğunda midelik kullanılarak giyilmektedir. Önden düğmeli modelleri de bulunmaktadır (Köhler,1928, s.508). Marie Antoinette, 1770'lerin başında ata binmeyi öğrendikten sonra erkeklerin giydiği tarzda binici ceketleri giymeye başlamıştır (Moda Geçmişten Günümüze, 2013, s.149).

Above: small cuff, above right: large cuff and right: falls and flounces.

Şekil 13: Dönemdeki Kol Çeşitleri ve Contouches Çizimi -1730

Kaynak: Hunnisset, 1986, s.165 ve Köhler,1928, s.471

Contouches, kadınların hem evde hem de dışarda giydikleri kollu uzun, geniş, pelerine benzeyen bir parçadır. Omuzlardan yavaşça genişleyerek yere doğru dökülmektedir. Ön kısım kurdelelerle fiyonk yapılarak bağlanmaktadır. İpek veya yünden yapılmaktadır (Köhler,1928, s.470). Resmi günlerde giyilen elbiseler haricinde günlük veya seyahatte giymek içinde elbiseler yapılmıştır (Contini, 1965, s.194).

Şekil 14: 18. Yüzyıl Kapitone Etek- Fransa

Kaynak:

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/90475?when=A.D.+16001800&where=France&what=Costume&ft=costume&offset=0&rpp=40&pos=29>

Elbise veya ceketin altına kapitone tekniğiyle yapılan etekler giyilmektedir (Hunniset,1986, s.147). Kapitone ise iki kat ipeğin arasında yün yerleştirilerek yapılmaktadır (Rooney, 2005, s.51).

Şekil 15: Chemise a la Reine

Kaynak: <http://bloskha.info/2020/08/09/chemise-a-la-reine/>

Şekil 16: Chemise Örneği

Kaynak: <http://bloskha.info/2020/08/09/chemise-a-la-reine/>

1780 yılında Marie Antoinette tarzını değiştiren moda tekrar değişmiştir. Giyimde sadeleşmeye geçmiştir. Chemises a la reine başta küçümsense de kısa zaman içerisinde taklit edilmiştir. Tarlatansız giyilen, beyaz ve soluk renklerde ince pamuk ve muslinden yapılmış, dar ve kuyruklu elbiseler moda olmuştur (Moda Geçmişten Günümüze, 2013, s. 149). Etek göğüsün altından başlamıştır. Kare yaka ve küçük kabarık kollar kullanılmıştır (Rooney, 2005, s.14). Çok kısa korsajlar giyildiği için göğüslerin büyük bir kısmı gözükmemektedir (Challelmel, Hoey, Lillie, 2016, s.180).

Şekil 17: Pelis Örneği

Kaynak: <http://bloshka.info/2022/12/04/domino/>

Kadınlar ısınmak için kaşmir şallar, pelerinler ve ceketler giymişlerdir. 1797 yılında göğsün hemen altında biten spencer adlı ceket popüler olmuştur. Pelis adlı pelerin tarzı ceket de dönemde fazla kullanılmıştır (Rooney, 2005, s.15). Avrupalı imalatçılar Hint şallarını taklit etmişlerdir fakat onlar kadar başarılı olamamışlardır (Leventon, 2008, s.172).

Saç ve şapka

Şekil 18: 1770'lerde Saçlar

Kaynak: <https://minikar.ru/tr/home-cozy/zhenskie-pricheski-evropy-stili-rokoko-i-ampir-istoriya-pricheski-epoha-rokoko/>

1770 yılında saç süslemesi doruğa ulaşmış ve çeşitli aksesuarlarla süslemişlerdir (Rooney, 2005, s.54). Bazı kadınlar saçlarına inci dizisi, çiçekler ve mini heykeller takmaktadır. Dönemde pudra oldukça yoğun kullanılmaktadır. Saçta yağı emerek yeniden şekillendirmek zorunda kalmamışlardır. Postiş ve doğal saç atasındaki renk farkını gizlemektedir. Saç deve kuşu tüyleriyle bezenmektedir (Fogg,2014, s.108-109).1722 yılında saçın çene dahil uzunluğu 70 cm olmuştur. Bu uzunluk giderek artmıştır.1790 yıllarında devasa saçların kullanımı bırakılmış ve topuz yapılmıştır. 1760 yılında hasır şapkalar oldukça popülerdir (Cassin-Scott- 1986, s.66).

Şekil 19: -1786 Yılına Ait Saç Stili ve 1783 Yılına Ait Saç Stili

Kaynak:

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?search=18th++hair+Styles&title=Special:MediaSearch&fulltext=Arama+&type=image> <https://tr.pinterest.com/pin/60446819990985564/>

Şekil 20: Saç Stili-1790 ve 1800 Yılında Saç Stili

Kaynak:

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?search=18th++hair+Styles&title=Special:MediaSearch&fulltext=Arama+&type=image> ve
Moda Geçmişten Günümüze Giyim Kuşam ve Stil Rehberi, 2013, s.169

Şekil 21: Hasır Şapka Örneği ve 1789 Yılına Ait Hasır Şapka ve Saç Stili

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/1036672407949550583/> [ve https://www.metmuseum.org/art/collection/search/43790](https://www.metmuseum.org/art/collection/search/43790)

Aksesuarlar

Pileler ve dantellerle süslenmiş dar bant şeklinde boyun bağları kullanmışlardır. 1780'lerde ise bu bağcık kullanılmamaya başlanıp düz büyük bir eşarpla boyun ve omuz kapatılmaktadır (Hunniset, 1986, s.155). Eşarbin uçları elbisenin içine yerleştirildiği gibi dışarıdan çapraz şekilde bağlanılmaktadır. Eldivenler deri ve ipektendir (Köhler, 1928, s.482). Dirseğe kadar uzanan eldivenler kullanılmaktadır (Cassin-Scott, 1986, s.62). Dans eden insan figürlerinin ve manzara illüstrasyonlarının yer aldığı dantel yelpazeler kullanılmıştır. Küçük el çantaları, kürk manşonlar, kehribar, fildişi, altın, gümüş, değerli taşlarla sapları süslenmiş şemsiyeler ve bastonlar, opera dürbünleri ve maskeler dönem aksesuarlarından (Dereboy, 2012, s.134). Dönemde incilerden, mücevherlerden oluşan takı seti kullanılmaktadır. Bileği sıkı biçimde saran kabartma portreli bileklikler dönemde kullanılan aksesuarların arasında yer almaktadır (Fogg, 2014, s.111).

Şekil 22: Eşarp- Fichu Örneği ve Fransız Eldiven Örneği

Kaynak: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/170109> ve

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/118381?when=A.D.+16001800&where=France&ft=18th+gloves&offset=0&rpp=40&pos=2>

Makyaj

Güzellik diğer dönemlere oranla daha fazla ön plandadır. Kullandıkları zehir içerikli malzemeler cilt sorunları ve göz enfeksiyonlarına yol açmıştır. Kırmızı ruj ve allıklar, farlar, gözlerin belirgin olması için kalemler kullanılmıştır. Ben kullanımı dönemde popüler olmuştur. Benin kullanım yerlerine göre anlamları farklılık taşımaktadır (Dereboy, 2010, s.135). XVI. Louis döneminde toz haline getirilmiş kokulu nişasta çok kullanılmaktadır. Pudra kullanılmadan kadınlar yürüyüşe, tiyatroya çıkmamaktadır. Yarım asırdan uzun bir süre pudra kullanımı devam etmiştir. Yüz hatlarını yumuşatmış ve gözlerin parlak gözükmesini sağlamıştır. Fransız devrimi ile beraber kadınlar pudra kullanmayı bırakmıştır (Challelmel, Hoey, Lillie, 2016, s.157-181).

Ayakkabı

18. yüzyılda kadınlar elbiselerine uyması için ayakkabı veya terliklerini kumaşla kaplamaktadır. Genellikle deri ve topuklu ayakkabı kullanmışlardır (Rooney, 2005, s.52). Kapalı alanlarda kadınlar terlik giymektedir (Köhler,1928, s.482). Ayakkabıların üst kısmı keten ile sertleştirilip, dana derisi ile astarlanmaktadır. Louis topuk modadır (Fogg,2014, s.181). 1780 yılında topuklar kısalmıştır ve tokalı ayakkabılar giymeye başlanmıştır. Ayakkabı burunlarının sivriliği azalmış, düz tabanlı ayakkabılar moda olmuştur (Dereboy, 2012, s.135). Ayakkabılarda yaşanan bu değişiklik rahatlığı arttırmış ve terlik giymi bırakılarak ayakkabı kullanmaya başlamışlardır (Köhler,1928, s.515).

FİLMLERDE KADIN KOSTÜMLERİNİN ROKOKO DÖNEME UYGUNLUĞUNUN İNCELENMESİ

Makalenin bu bölümünde rokoko döneme ait üç filmde kadın giyiminin döneme uygunluğu filmlerdeki görsellerle, yukarıda bahsedilen rokoko dönemi kadın giyimi özellikleri baz alınarak incelenecektir. Dönem filmlerinden Marie Antoniette, Belle, The Duchess, Love & Friendship, Amadeus, Mozart's Sister, The Layd and Duke, Pride & Prejudice, Amazing Grace, Portrait of a Lady on Fire, Casanova, A Royal Affrait, Quils, The Favourite, The Royal Exchange, Layd J, Farewell My Queen izlenmiştir. Moda kraliyet ailesi ve soylular tarafından takip edilmektedir. Bu nedenle kraliyet ailesi ve soyluları konu alan üç film The Duchess, Love and Friendship ve Farewell My Queen seçilip kostümlerin döneme uygunluğu incelenmiştir. İnceleme yapılırken renk, kumaş, süsleme, saç ve makyaja ve kullanılan diğer dönem aksesuarlarına dikkat edilmiştir.

The Duchess (2008)

Georgiana Cavendish, Devonshire Dükü ile evli olmasına rağmen yaşadığı aşk ve politik olaylara atılması sebebi ile itibarını kaybetmiştir. Leydi Bess Foster ve kocası ile aralarında karmaşık bir ilişki başlamıştır (Erişim tarihi: 18.12.2022, dizigom1.com). Film 1770 yıllarında geçmektedir.

Şekil 23: The Duchess Krem Elbise

Kaynak: <https://www.imdb.com/title/tt0864761/mediaviewer/rm3849787649/> ve <https://www.dizigom1.com/hd-film-izle/the-duchess-hd1/>

Elbisenin rengi, dönemin kullanılan renkleri arasındadır. Kumaş dönemde kullanılan kumaşlardandır. Elbise korseye iplerle bağlanmıştır. Elbisenin yaka formu, kollarının boyu döneme göre uygun gözükmemektedir. Yakalar, kollar, etek kendi kumaşından büyüklü-küçüklü yılankavilerle süslenmiştir. Kollarda dantel kullanılmıştır. Arka tarafta iki pile ile omuza tutturulmuş parça bulunmaktadır. Bu özellikler rokoko dönem elbiselerinin en belirgin özelliklerindendir. Saçlar pudralanmıştır. Makyajda pudra az kullanılsa da rokoko dönem makyajına uygun gözükmemektedir.

Şekil 24: The Duchess Turuncu Elbise

Kaynak: <https://www.dizigom1.com/hd-film-izle/the-duchess-hd1/>

Elbiselerin renkleri dönemde kullanılan renkler arasındadır. Çizgili ve çiçekli kumaşlar dönemde de kullanılmaktadır. Sağdaki kadının iç gömleği yakadan gözükmemektedir. Yaka formu, kolların dar ve dirsek hizasında bitişi, dirsek bitişi gözükken dantel manşetler, ön bedende kullanılan süslü midelik dönemin havasını yansıtmaktadır. Boyunda kullanılan kolye, saç stili dönemde kullanılan modellerdendir. Saç ve makyajda pudra kullanılmaması dönem özelliklerine uygun gözükmemektedir.

Soldaki kadının iç gömleği yakadan gözükmektedir. Yaka formu, kolların dar ve dirsek hizasında bitişi, kolların “s” şekilli fırfırlarla süslenmesi, dirsek bitiğinde dantel manşetler, ön bedende kullanılan fırfırlarla süslü midelik dönemin havasını yansıtmaktadır. Yakayı kapatmak için kullanılan eşarp ve boyundaki kolye dönemde sıkça kullanılan aksesuarlardır. Rokoko dönemde saç ve makyajda yoğun pudra kullanılmıştır. Oyuncuların saçlarında ve makyajlarında yoğun pudra gözükmemektedir.

Şekil 25: The Duchess Mor Elbise

Kaynak:

https://www.imdb.com/title/tt0864761/mediaviewer/rm699765760?ref=ttmi_mi_all_sf_6

ve

<https://tr.pinterest.com/pin/264938390584503021/>

Koyu renkler tercih edilmiştir. Mor rokoko dönemde kullanılan renkler arasında yer almaktadır. Yaka formu ve süslemeleri, dar dirsek hizası kollar, kol süslemeleri, beden dar ve sivri bitişli olması döneme uygun görünüm yaratmıştır. Kapitone etekler dönemde çok kullanılmaktadır. Kapitone etek tercihi döneme uygun gözükmektedir. Yanlara doğru geniş, ön ve arka düz çemberli iç etek kullanılmıştır. Üst elbisenin eteklerinin arkada büzülmesi, yapay çiçek kullanımı döneme ait özelliklerdendir. Saçlar dönemde kullanılan saç stilleri arasında yer almaktadır. Çeşitli aksesuarlarla süslenmiştir. Allık, pudra, ruj kullanımı rokoko dönemin makyajına uygun gözükmektedir. Dönemde elmaslar fazla kullanılmıştır. Oyuncunun kullandığı kolye dönem takılarına uygun gözükmektedir.

Şekil 26: Dönemde Kullanılan Desenli Kapitone Etek

Kaynak: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/107932>

Şekil 27: The Duchess Mavi Elbise

Kaynak: <https://www.dizigom1.com/hd-film-izle/the-duchess-hd1/>

Şekil 28: The Duchess Mavi Elbisenin Detayları

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/639581584599797768/>

Rokoko dönemde kullanılan kumaşlarla benzerlik göstermektedir. Mavi renk dönemde kullanılan renkler arasında yer almaktadır. Yaka formu, yaka süslemesi, kolların dar ve dirsek hizasında bitişi, dantelden yapılan manşetler dönemin özelliklerindendir. Elbise ön ortadan kapanmıştır. Eteğin önden gözükmesi, etekteki el nakışları, piliseler ve danteller döneme uygun süslemelerdendir. Yanları geniş, ön ve arkası düz çemberli iç etek, yapay çiçek kullanımı rokoko dönem için uygun olmuştur. Dönemde elmas çok sık kullanılan değerli taşlar arasındadır. Saçların kabartılarak devasa boyutta yapılıp, kuş tüyleri ve diğer aksesuarlarla süslenmesi dönemin en belirgin saç stilidir. Makyajda pudra, allık ve rujun belirgin olması rokoko dönemin makyaj özelliklerini yansıtmaktadır. Yüze ben yapmak dönemde oldukça popüler hale gelmiştir. Oyuncunun sağ tarafında kendi yaptığı ben gözükmektedir.

Şekil 29: The Duchess Çizgili Elbise

Kaynak: <https://www.imdb.com/title/tt0864761/mediaviewer/rm560601345/>

Şekil 30: The Duchess Çizgili Elbisenin Detayları

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/639581584599797879/>

Renkler dönemde kullanılan renkler arasındadır. Çizgili kumaşlar rokoko dönemde çok kullanılan kumaşlardır. Robe a'la Polonaise giymiştir. Elbisenin etekleri, arka bele doğru büzülmektedir. Kendi kumaşından ve dantellerden yapılan farbelalar döneme uygun süslemelerdendir. Elbise ön ortada, sivri bitişle kapanmaktadır. İç etekten gözüken kalın farbela dönemde çokça kullanıldığı gözlemlenmektedir. Bom roll – yastık, yapay çiçek, eldiven, şemsiye, kolye ve tüylü, çiçekli hasır şapka kullanımı rokoko dönemin giyim kuşamına uygun özellikler arasındadır. Saç döneme uygun olacak şekilde kabarık yapılmıştır. Allık ve ruj kullanımı rokoko dönem makyajına uygun gözükmektedir.

Şekil 31: The Duchess Çizgili Elbise

Kaynak: <https://costumesandjewelryandtiarasohmy.tumblr.com/post/120991230467/kitkate1327mademoisellelapiquante-the>

Oyuncunun giydiği elbisenin rengi dönemde kullanılan renkler arasındadır. Çizgili kumaş seçimi rokoko dönem için isabetli olmuştur. Dar kollar, bedene sıkıca oturması, ön ortada sivri bitişle kapanması dönemin kostüm özelliklerine uygun gözükmemektedir. Kendi kumaşından yapılan farbelalar döneme ait süslemelerdendir. Bom roll-yastık kullanımı dönem için isabetli olmuştur. Eşarp ile yaka açıklığının kapatılması, kolye seçimi döneme uygun özellikler arasındadır. Saçlar döneme uygun gözükmemektedir. Soluk beyaz yüz ve yoğun allık kullanımı rokoko dönem makyajını yansıtmaktadır.

Love & Friendship (2016)

Jane Austen'in kitabından beyaz perdeye uyarlanmıştır. Susan ve kızı Frederica kendilerine uygun eşler aramaktadırlar. Erkeklerin kadınlar karşısındaki zayıflığını konu almaktadır. Film 1790'lı yıllarda geçmektedir (Erişim tarihi:19.11.2022 <https://www.beyazperde.com/filmler/film-235296/>).

Şekil 32: Love and Friendship Desenli Elbise

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/575475658639022733/>

Renk dönemde tercih edilen renkler arasındadır. Elbisenin kumaşı döneme uygun gözükmemektedir. Fakat kumaşa kullanılan desen dönem dışı bir görüntüye neden olmaktadır. Elbisenin yaka formu, açıklığı ve fırırlarla

süslenmesi Rokoko dönem için isabetli olmuştur. Ön bedendeki sivri bitişli midelik Rokoko dönemde kullanılanlarla uygunluk göstermektedir. Elbisenin formu Rokoko dönemi elbiselerine uygunluk göstermemektedir. Elbisenin boyu döneme göre uzun gözükmetedir. Rokoko dönemde hamile kadınların giydiği elbiselere benzerlik göstermektedir. Kollara tek kat takılan dantel manşet döneme uygun gözükmetedir. Kollar döneme göre uzundur gözükmetedir. Bom roll-yastık kullanılmamıştır. Saçların 1800'li yıllarda kullanılan modelde yapılması olayın geçtiği yıla uyum sağlamamaktadır.

Şekil 33: Dönemde Kullanılan Saç Stili

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/60446819990985564/>

Şekil 34: Love and Friendship Mavi Ceket

Kaynak: <https://www.gununfilmleri.com/love-friendship-2016-izle/>

Şekil 35: Love and Friendship Mavi Elbise

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/464433780319948244/>

Renk dönemde kullanılan renkler arasında yer almaktadır. Elbisenin yakası formu doğrudur fakat yaka Rokoko dönem için çok kapalı kalmaktadır. Kollar döneme göre uzun gözükmetedir. Fırfırlarla süslenmesi, raket manşetler, koldan gözüken dantel manşet, belde kullanılan kuşak dönem özelliklerine uygun bir görünüm yaratmıştır. Fakat dönemde desensiz kuşak kullanılmaktadır. Yakayı kapatmak için eşarp kullanımı isabetli olmuştur. Bom roll- yastık kullanılması rokoko dönem özellikleri arasındadır. Film 1790'lı yıllarda geçmektedir. Oyuncunun saç modeli ise 1800'lü yıllarda yapılan modellerdendir. Tenin soluk ve alıkkıların belirgin olması dönemde yapılan makyaj özelliklerine yakın görünüm sağlamıştır.

Şekil 36: Love and Friendship Pembe Elbise

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/97390410681475971/>

Pembe renk dönemde oldukça yoğun bir şekilde kullanılan renkler arasındadır. Kumaş dönemde kullanılan kumaşlara uygunluk göstermektedir. Elbisenin yaka formu doğru fakat Rokoko dönem için çok kapalı kalmıştır. Süslemeler, uzun ve dar kollar dönem özelliklerine uygun gözükmetedir. Kullanılan siyah puantiyeli tül dönemden uzak bir görüntü oluşturmıştır. Kadife madalyonlu kolye dönem aksesuarlarındandır. Oyuncunun saç 1800'lü yıllarda kullanılan saç stilleri arasındadır. Filmin geçtiği zaman dilimine göre erken kullanılmıştır.

Şekil 37: Love and Friendship Çizgili Elbise

Kaynak: https://tr.pinterest.com/pin/AVVepBsluYGVjeoDTB8ZgaVk2YbN8yzQPGpBnPgPrV3Rq_ZGsX60Y/

Renkler dönemde kullanılan renkler arasındadır. Çizgili kumaş kullanımı döneme uygun gözükmemektedir. Elbisenin etekleri arkaya doğru toplanması, kolların dar ve uzun olması döneme uygun özellikler arasındadır. Elbisenin boyu döneme göre uzun kalmıştır ve etek kloş gibi durmaktadır. Dönemde kullanılan pilili elbiselerin kesimine benzememektedir. Önden bakıldığında yaka biçimi dönemde kullanılanlara benzemektedir. Fakat arkada dik duran yaka dönem dışı görüntüye sebep olmuştur. Belde kullanılan kuşak, ön bedeni kapatmak için sivri midelik kullanılmasına rağmen elbise Rokoko dönem için uygun gözükmemektedir. Saçlar tepede toplanmış, ön alın kısmında küçük lüleler yapılmıştır. Saç aksesuarı olarak bant kullanılmıştır. Oyuncuda kullanılan bu saç modeli Rokoko dönem sonunda 1800'lerde kullanılan saç modelidir. Makyaj döneme uygun gözükmemektedir.

Şekil 38: 1800'lü Yıllarda Saç Stili

Kaynak: (Moda Geçmişten Günümüze Giyim Kuşam ve Stil Rehberi, 2013, s.169)

Şekil 39: Love and Friendship Kırmızı Elbise

Kaynak: <https://www.gununfilmleri.com/love-friendship-2016-izle/>

Kırmızı renk törenlerde, resmi durumlarda kullanılan renkler arasındadır. Kumaş seçimi döneme uygun gözükmemektedir. Elbisenin etekleri arkaya doğru toplanmıştır. Oyuncu 1785’li yıllara ait olan Robe a la Polonoise giymiştir. Elbise boyu döneme göre çok uzun gözükmemektedir. Rokoko dönemdeki elbiseler incelendiğinde ayakkabıların gözükecek biçimde olması gerekmektedir. Ön ortada düğmelerle kapanması ve sivri bitiş Rokoko döneme uygun gözükmemektedir. Elbisenin önünde kırıklar oluşmuştur. Elbisenin altına korse giyilmemiş gibi durmaktadır. Dönemde kullanılan elbiselerin üst beden kısımları sert ve düz biçimde durmaktadır. Kollar dar ve uzun olması Rokoko dönem özellikleri arasındadır. Saç ve makyaj döneme uygun gözükmemektedir. Saçlar 1800’lü yıllarda yapılan saçlar arasında yer almaktadır. Oyuncunun saç modeli olayın geçtiği döneme göre erken kalmıştır. Kadife kolye ve ucundaki madalyon döneme uygun aksesuarlardandır.

Şekil 40: Düz, Sert Görünümlü Döneme Ait Ceket Örneği

Kaynak: <https://jeanpompador.tumblr.com/post/61376788261/caraco-a-la-pierrot-c-1785-90>

Şekil 41: Love and Friendship Mavi Elbise

Kaynak: <https://www.gununfilmleri.com/love-friendship-2016-izle/>

Oyuncunun giydiği elbisenin rengi dönemde kullanılan renkler arasında yer almamaktadır. Yaka formu ve süslemesi döneme uygun olsa da Rokoko dönem için çok kapalı kalmıştır. Rokoko dönemde kadınlar göğüslerini görünecek kadar açık elbiseler, ceketler giymişlerdir. Bu açıklık ise eşarp ile kapatılmaktadır. Yakanın içinden gözükken eşarp dönemde kullanılan aksesuarlardandır. Kuşak dönemde kullanılan parçalardandır. Karakter bu sahnede hamiledir. Oyuncunun giydiği kostüm hamilelere göre uygun gözükmemektedir. Saçlar döneme uygun gözükmemektedir. Makyaj dönemde yapılan makyaj özelliklerini taşımamaktadır.

Şekil 42: Dönemde Kullanılan Hamile Elbiseleri

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/639581584599798766/> ve <https://tr.pinterest.com/pin/639581584599798758/>

Farewell, My Queen (2012)

Fransız İhtilali döneminde Sidonie, Versay Saray'ında Kraliçe Marie'nin yanında okuyucu olarak çalışmaktadır. Sidonie ve Kraliçe Marie'nin ilişkisi derin bir arkadaşlığa dönüşmüştür. Monarşinin tehlikeye girmesi ile sarayı diğer çalışanlar terk ederken Sidonie, kraliçesini ve görevini terk etmemiştir. Böylece Sidonie, Marie Antoinette tarafından kişisel işler için kullanılır. Film 1789 yılında geçmektedir

(Erişim tarihi: 17.11.2022, <https://www.beyazperde.com/filmler/film-189188/>).

Şekil 43: Farewell My Queen Yeşil Elbise

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/639581584599797966/> ve <https://www.fullhdfilmizlesene.pw/film/kralicenin-vedasi-farewell-my-queen-fhd2/>

Rokoko dönemde pastel tonlar kullanılmıştır. Yeşilin tonu döneme göre çok canlı gözükmemektedir. Nakış işlemeli ve düz kumaş kullanılmıştır. Elde yapılan nakış işlemleri dönemin en belirgin özelliklerindendir. Elbisenin kumaşı yoğun şekilde nakışlıdır. Makine nakışı dönemde mevcut olmadığından el ile yapılmaktadır. El nakışı ise uzun zaman ve maliyet gerektirmektedir. Yoğun nakışlı, canlı yeşil renkli kumaş döneme uygun gözükmemektedir. Elbisenin ön ve arka yaka kısmındaki nakışlı kısım, döneme ait kostüm özellikleri arasında yer almamaktadır. Nakışlı yeşil kısım, düz yeşil kumaştan kesiksiz ve dikişsiz bütün halde olması gerekmektedir. Ön bendenin sivri bitişli, önden düğmeli olması dönemin havasını yansıtmıştır.

Şekil 44: Rokoko Dönem Elbise Yaka Detayı

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/836965912013882096/>

Şekil 45: Rokoko Döneme Ait Elbisenin Arkasındaki Sivri Bitiş

Kaynak: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/83878>

Dönemdeki elbiselerde arka bedeninin sivri şekilde bittiği ve arka orta kısımda dikişlerin olduğu gözükmemektedir. Oyuncunun elbisesinde ise belirtilen özellikler gözükmemektedir. Yakada kullanılan yapay çiçek döneme için isabetli olmuştur. Eteğin ön ortadan gözükmemesi ve bom roll kullanılması Rokoko dönem özellikleri arasında yer almaktadır. Saçlarda kullanılan tüyler ve çanta döneme aksesuarlarındandır. Saçlarda peruk kullanılmaması ve pudranın az olması dönemi yansıtmıştır.

Şekil 46: Farewell My Queen Krem Elbise

Kaynak: <https://www.imdb.com/title/tt1753813/mediaviewer/rm3241849088/>

Oyuncunun elbisesi dönemde kullanılan renklerin arasında yer almaktadır. Elbisenin kumaşı döneme uygun gözükmemektedir. Eteğin önden gözükmemesi, yaka formu ve yakanın fırflarla süslenmesi, dirsek hizası dar kollar, dantel manşetlerle süslenmesi Rokoko dönemine uygun özelliklerdendir. Yakadaki yapay çiçekler ve yelpaze dönemde kullanılan aksesuarlardandır. Peruk ve pudra kullanılması Rokoko dönemi özellikleri arasında yer

almaktadır. Filmin konusu 1789 yılında geçtiği için kostümlerde, saçlarda ve makyajda sadeleşme başlamıştır. Oyuncunun kostümü, saç ve makyajı ile 1770'li yılların özelliklerine uyum göstermektedir. Dönemde chemise a la reine, redingot ve ceketler sıklıkla kullanılmaktadır.

Şekil 47: Farewell My Queen Chemise

Kaynak: <http://www.coveringmedia.com/movie/2012/07/farewell-my-queen.html> ve <https://www.fullhdfilmizlesene.pw/film/kralicenin-vedasi-farewell-my-queen-fhd2/>

Chemise a la reine için elbisenin kumaşı kalın gözükmektedir. Dönemdeki elbiseler incelendiğinde ince kumaşlardan yapıldığı görülmektedir. Dönemde ki elbiselerde keten, ipek ve muslin kullanılmaktadır. Oyuncunun elbisesinin formu dönemdeki elbiselere benzerlik göstermektedir. Elbisede kuşak kullanılması dönem özelliklerini yansıtmaktadır. Saç döneme uygun gözükmemektedir.

Şekil 48: Chemise a la Reine Örneği

Kaynak: <https://fabricnfiction.com/2019/08/05/chemise-a-la-reine/>

Şekil 49: Farewell My Queen Ceket

Kaynak: <https://www.fullhdfilmizlesene.pw/film/kralicenin-vedasi-farewell-my-queen-fhd2/>

Ceket form olarak döneme uygun gözükmetedir. Önden düğmeli, geniş yakalı, ön bel hizasında, arkanın uzun ve sivri oluşu dönem için isabetli olmuştur. Ceketler korsenin üzerine giymektedir. Elbisenin üzerine mont gibi giyilmemektedir. Kadınlar soğuk havadan korunmak için şal, cübbe veya pelerin kullanmaktadır. Saçlar dönemi yansıtacak şekilde yapılmamıştır.

Şekil 50: Farewell My Queen Mor Elbise

Kaynak: <http://www.coveringmedia.com/movie/2012/07/farewell-my-queen.htmlv>

Şekil 51: Farewell My Queen Mor Elbise ve Arka Detayı

Kaynak: <https://www.fullhdfilmizlesene.pw/film/kralicenin-vedasi-farewell-my-queen-fhd2/>

Elbisenin kumaşı dönemde kullanılan kumaşlardan yer almamaktadır. İç gömlek kullanılmıştır. İç gömleğin kumaşı döneme uygun gözükmemektedir. Önden düğmeli, kare ve düşük yakalı ceketler dönemde kullanılmaktadır. Ceketin önden düğmeleri olduğu için tekrar arkadan açılıp kapanması düz bitişli olması dönemden uzak bir görünüm vermektedir. Rokoko dönem ceketleri incelendiğinde arka bedenin sivri şekilde bittiği görülmektedir. Korsesiz ceket kullanımı döneme uygun bir görüntü oluşturmamaktadır. Yakada kullanılan mor renkli partlet geçmiş yüzyıllarda kullanılmaktadır. Dönemde yaka dekoltesini kapatmak için eşarp kullanılmaktadır.

Şekil 52: 15. Yüzyıl Partlet Örneği

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/16958936077414471/>

Partlet, 15. Yüzyılda keten, muslin ve ipek kumaştan yapılmaktadır. Yaka bölgesini kapatmak için elbisenin içine giyilmektedir (Moda Geçmişten Günümüze, 2013, s.50).

Şekil 53: Farewell My Queen Mavi Elbise

Kaynak: <https://www.fullhdfilmizlesene.pw/film/kralicenin-vedasi-farewell-my-queen-fhd2/>

Saks rengi dönmede kullanılan renkler arasındadır. Elbisenin kumaşı döneme uygun gözükmektedir. Elbise form olarak dönemdekilere benzetilmek istenmiştir. Ön bendende ki sivri bitiş döneme uygun görünüm kazandırmıştır. Eteğin önden gözükmesi dönem özelliklerindendir. Kollar ve etek kenarlarındaki üçgen dişli süsleme, dönem süslemeleri arasında yer almaktadır. Kuşak dönemde kullanılan aksesuarlar arasındadır. Saç ve makyaj Rokoko dönem özelliklerini taşımamaktadır.

Şekil 54: Döneme Ait Üçgen Dişlerle Süslenmiş Benzer Elbise Örneği Döneme Ait Benzer Elbise Örneği 1780-1795

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/639581584599798685/> ve

<https://emuseum.history.org/objects/16878/gown?ctx=cbfa29266a17fb47892427f0e9d655b307c9ba50&idx=53>

SONUÇ

Rokoko dönemi kadın giyim kuşam özellikleri araştırılmış, döneme ait Farewell, My Queen, The Duchess ve Love and Friendship adlı filmlerden alınan görsellerle kadın kostümleri incelenmiştir. Kostümlerde yapım yılı, bütçe gibi faktörler etkili olsa da kostüm tasarımcısının döneme ait araştırma yapması ve karakterin özelliklerini ön plana çıkaracak kostümler hazırlaması önem teşkil etmektedir.

Love and Friendship filmin kostüm tasarımcısı Eimer Ni Mhaoldomhnaigh'dir. Eimer Ni Mhaoldomhnaigh röportajında "Dar bütçe ile kısa zamanda doğru kostümler yaptık. Beş haftalık süre içerisinde her şeyi derinlemesine düşünecek vaktimiz yoktu" demiştir. Filmde dönem özelliklerini yansıtan kostümler kadar yansıtmayan kostümlerde bulunmaktadır. Kısa sürede yapılması kaynaklı derin araştırmalara girilememiş olmasının etkisi olmaktadır. Elbiselerin ve ceketlerin yakasının döneme göre çok fazla kapalı ve kolların uzun olması Rokoko dönemden uzak bir görüntü oluşmasına neden olmaktadır. Kostümleri tamamlayıcı unsuru olan saç ve makyaj olayın yaşandığı dönem özelliklerini taşımamaktadır. 1800'lü yıllara ait saç modelinin özellikleri görülmektedir.

Farewell my Queen'in kostümler Christian Gasc ve Valérie Ranchoux tarafından yapılmıştır. Cesar Ödülleri'nde "En İyi Kostüm" ödülünü kazanmıştır. Rokoko dönemde pastel tonlar kullanılmıştır. Film sonunda Sidonie'un giydiği yeşil kostümün rengi Rokoko döneme göre çok canlıdır. Kostümün kumaşı yoğun şekilde nakışlıdır. Makine nakışı dönemde mevcut olmadığından el ile yapılmaktadır. El nakışı ise uzun zaman ve maliyet gerektirmektedir. Yoğun nakışlı, canlı yeşil renkli kumaş dönemi yansıtmamaktadır. Elbisenin ön ve arka yaka kısmındaki nakışlı kısım, döneme ait kostüm özellikleri arasında yer almamaktadır. Nakışlı yeşil kısım, düz yeşil kumaştan kesiksiz ve dikişsiz bütün halde olmalıdır. Dönemde elbiseler önden açılıp kapanmaktadır. Elbiselerin arkadan açılıp kapanması başka dönemin özellikleri arasındadır. Kostümler genel olarak Rokoko dönem özelliklerini yansıtmadığı gözlemlenmiştir.

The Duchess filmindeki kostümler, renkler, kumaşlar ve elbiselerin formları Rokoko dönemin özelliklerini taşıdığı gözlemlenmiştir. Yaka formları, düşüklüğü, dar-uzun veya dirsek hizası kollar, midelik, korse kullanımı, süslemeler, saç ve makyaj incelendiğinde Rokoko döneme uygunluk göstermiştir. Film En İyi Kostüm Tasarımı dalında Oscar'ı kazanmıştır. Kostümler Michael O'Connor tarafından tasarlanmıştır. Film için çok fazla kostüm dikilmiştir. Düşes'in moda ikonu olduğu bilinmekteydi ve bunu filmde de göstermek önem taşıymaktaydı. O' Connor "Kostümlerdeki detayların hiçbirinin tesadüfen ya da güzellik için olmadığını, Düşes 'in karakterini, kişiliğini de yansıttığını belirtmiştir".

Dönem araştırması iyi yapılmadan tasarlanan kostümlerde başka döneme ait olan özellikler görülmektedir. Filmdeki kostümlerin döneme uygun olması izleyiciyi dönem ve karakter hakkında doğru bilgi aktarırken, filmin etkisini arttırmış ve adından bahsettirmiştir.

KAYNAKÇA

- Akiko, F. (2002). Fashion: A History from the 18th to the 20th Century, The Collection of the Kyoto Costume Institute., İtalya.
- Aksu, H. (2008). Rokoko. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (Cilt. 35). İstanbul: TDV Yayınları.
- Anderson, B. & Anderson, C. (1999) Costume Design (2nd Edition ed.). Philadelphia: Harcourt Brace College Publishers.
- Cassin-Scott, J. (1986). The Illustrated Encyclopaedia of Costume and Fashion 1550-1920, Blanford Press LTD.
- Challermel, A. & Hoey, C. & Lillie, J. (2016). The History Of The Fashion In The France, London.
- Contini, M. (1965). Fashion: From Ancient Egypt to the Present Day, The Odyssey Press, New York.
- Dereboy, E. (2004). Kostüm & Moda Tarihi, Güzel Sanatlar Merkezi Stilistik Kursu ve TIC. LTD. ŞTİ, Ankara.
- Dereboy, E. (2012). Tablolarla Kostüm Tarihi, Güzel Sanatlar Merkezi Stilistik Kursu ve TIC. LTD. ŞTİ, Ankara.
- Fogg, M. (2014). Modanın Tüm Öyküsü, Hayalperest Yayınevi Dağ Tic. Ltd. Sti. İstanbul.
- Halıcı, E. & Yurttaş, H. (2022). Barok- Rokoko Üsluplarının Mimari Süslemedeki Gücü, Anasay, Sayı:19, DOI: 10.33404/anasay.1056325
- Hart, A. & North, S. (1998). Historical Fashion in Detail- The 17th and 18th Centuries, V&A Publications, London.

- Hunnisett, J. (1986). Period Costume for Stage Screen Patterns for Womens Dress 1500-1800, Bell And Hyman Limited, London.
- Koca, E. & Koç, F. & Kaya, Ö. (2011). Kostüm Tasarımcılarının Tasarım Sürecinde Karşılaştıkları Problemler, e-Journal of New World Sciences Academy, Volume:6, Number:2, Article Number:2C0034.
- Köhler, C. (1928). A History Of Costume, Dover Publications, INC, New York.
- Leventon, M. (2008). What People Wore When, The Ivy Press Limited, New York.
- Martin, R. (1998). The Ceaseless Century- 300 Years Of Eighteenth Century Costume, The Metropolitan Museum Art, New York
- Mikhailia, N. & Davies, J. (2006). The Tudor Tailor-Reconstructing 16th Century Dress, Costume and Fashion Press, America.
- Moda Geçmişten Günümüze Giyim Kuşam ve Stil Rehberi, Çev. Özen, D. (2013)., Kaknüs Yayınları, İstanbul.*
- Muratalan, T. (2011). Tarih Öğretmenlerinin Tarihî Filmlerden Yararlanırken Karşılaştıkları Sorunlar. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özön, N. (2008). Sinema Sanatına Giriş. İstanbul: İdil Matbaacılık
- Özön, N. (1985). Sinema Uygulayımı, Sanatı, Tarihi. Hil Yayınları
- Öztaş, S. (2007). Tarih Öğretimi ve Filmler: Tarih Öğretiminde Film Kullanılmasının Öğrenci Başarı Üzerindeki Etkisi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Rooney, A. (2005). The Eighteenth Century History of Costume and Fashion, Bailey Publishing Associates Ltd, New York.
- Tekin, S. (2007). Sahne Sanatlarında Kostüm Tasarım Süreci ve Bu Süreç İçinde İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nde Sahnelenen Eserlerin İncelenmesi. Eskişehir: Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi.
- Yarman, O. (2013). Geç Barok Döneminden Klasik Döneme Geçişte Rokoko, İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı.